

LIPIEC-SIERPIEŃ 2025

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet Łódzki

MONITOR JAPOŃSKI

LIPIEC-SIERPIEŃ 2025

PLD traci większość w izbie wyższej parlamentu

Najważniejszym wydarzeniem w lipcu i sierpniu była klęska koalicji rządzącej w wyborach do izby wyższej parlamentu. Utrata większości w obu izbach będzie skutkować coraz silniejszym naciskiem na ustąpienie premiera Ishiby Shigeru. W polityce zagranicznej warto zwrócić uwagę na wynegocjowanie porozumienia handlowego ze Stanami Zjednoczonymi.

I.WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

2 lipca: prezydent Trump wątpi w pozytywne zakończenie negocjacji handlowych z Japonią. Prezydent Donald Trump powiedział, że nie zamierza przedłużać terminu zawieszenia nowych ceł, który mija 9 lipca i po prostu wyśle listy informujące kraje o stawkach celnych, które będą musiały ponieść. Prezydent powiedział, że wątpi, czy uda się osiągnąć porozumienie z Japonią. Donald Trump zasugerował, że może nałożyć cła w wysokości 30% lub 35% na import z Japonii – znacznie powyżej stawki celnej 24%, którą ogłosił 2 kwietnia. Prezydent stwierdził, że Japonia nie chce zgodzić się na zwiększenie importu ryżu uprawianego w Stanach Zjednoczonych. Jak dotąd tylko Wielka Brytania wynegocjowała ograniczoną umowę handlową z administracją Trumpa, akceptując 10-procentowe cło amerykańskie na wiele towarów, w tym samochody, w zamian za koncesje w handlu silnikami lotniczymi i brytyjską wołowiną.

2 lipca: Stany Zjednoczone przedstawiają nowe ramy współpracy w obszarze minerałów ziem rzadkich. We wtorek Stany Zjednoczone ogłosiły uruchomienie nowej inicjatywy dotyczącej minerałów ziem rzadkich wraz z Australią, Indiami i Japonią. Członkowie QUAD, dzielą obawy dotyczące rosnącej potęgi Chin i ich dominacji w zakresie minerałów krytycznych. We wspólnym oświadczeniu wydanym po spotkaniu w Waszyngtonie ministrowie spraw zagranicznych ogłosili rozpoczęcie inicjatywy Quad Critical Minerals Initiative, którą nazwali „ambitnym rozszerzeniem partnerstwa w celu wzmocnienia bezpieczeństwa gospodarczego i zbiorowej odporności poprzez współpracę na rzecz zabezpieczenia i dywersyfikacji łańcuchów dostaw minerałów krytycznych”. W Departamencie Stanu doszło do spotkania od 30. do

40. firm z krajów QUAD, którego celem było omówienie współpracy w ramach dywersyfikacji łańcucha dostaw kluczowych minerałów, których głównym eksporterem pozostają Chiny.

3 lipca: kampania wyborcza pod hasłami antyimigracyjnymi. Partia Demokratyczna dla Ludzi musiała zmienić treść swojego manifestu wyborczego do izby wyższej, który został skrytykowany jako ksenofobiczny zarówno przez głosy wewnątrz partii, jak i spoza niej. Broszura z obietnicami wyborczymi opublikowana w czerwcu zawierała przesłanie lidera DPP Tamakiego Yuichiro, które brzmiało: „Wydamy podatki płacone przez Japończyków na politykę dla Japończyków, dokonując przeglądu nadmiernych preferencji dla obcokrajowców”. Dokument został również opublikowany na stronie internetowej DPP. Wysoki rangą przedstawiciel partii powiedział, że DPP zareagowała w oparciu o opinie otrzymane od wyborców podczas przemówień publicznych i innych wydarzeń. Kierownictwo DPP desperacko stara się powstrzymać nową partię Sanseito, przed przejmowaniem konserwatywnych wyborców, niezadowolonych z coraz większej liczby obcokrajowców.

9 lipca: Donald Trump oskarża Tokio o niechęć do zakończenia negocjacji handlowych. Jednak pomimo początkowych obiecujących sygnałów negocjacje handlowe Tokio i Waszyngtonu utknęły w martwym punkcie. Prezydent Donald Trump skrytykował japońską administrację w mediach społecznościowych twierdząc, że Tokio nie jest gotowe do ustępstw i zaakceptowania amerykańskiego ryżu. Dotychczasowe obietnice japońskiego rządu wydają się być niewystarczające. Negocjatorzy pod przewodnictwem ministra gospodarki Akazawy Ryoseia, podczas siedmiu wizyt zobowiązali się do inwestycji w takie sektory jak energetyka i hutnictwo stali. W zamian za to dążyli do wyłączenia japońskiego sektora motoryzacyjnego z ceł nałożonych przez Waszyngton. Administracja Ishiby Shigeru nie chce dopuścić do dalszego otwarcia japońskiego sektora rolno-spożywczego na import z USA. Wyborcy z obszarów wiejskich zdecydowanie sprzeciwiają się

18 lipca: kandydatka Sanseito na temat wyścigu nuklearnego. Tuż przed wyborami do izby wyższej jedna z kandydatek kontrowersyjnego ugrupowania Sanseito przekonywała, że Japonia powinna otwarcie przystąpić do wyścigu nuklearnego. Jej zdaniem przykład Korei Północnej pokazał, że pozyskanie broni jądrowej może doprowadzić do tego, że Tokio będzie w poważny sposób traktowane przez prezydenta Donalda Trumpa.

21 lipca: koalicja rządząca traci większość w izbie wyższej. W lipcowych wyborach parlamentarnych koalicja rządząca PLD-Komeito nie zdołała utrzymać większości w 248-osobowej izbie wyższej, co doprowadzi do dalszego osłabienia rządu premiera Ishiby Shigeru. Partia Liberalno-Demokratyczna i partner

koalicyjny Komeito, aby utrzymać większość w izbie wyższej musiały zdobyć 50 mandatów. Niestety koalicji rządzącej udało się uzyskać tylko 47 mandatów. W jednym z wywiadów po ogłoszeniu wyników wyborów premier stwierdził, że niskie poparcie dla jego rządu jest wynikiem wzrostu cen żywności pomimo wprowadzenia istotnych zmian, które mają ulżyć japońskim konsumentom. Wybory do izby wyższej pokazały wyraźny wzrost nastrojów populistycznych, czego dowodem jest sukces młodego ugrupowania Sanseito, które zdobyło 15 mandatów. Konserwatywna partia DPP znacznie zwiększyła liczbę miejsc w izbie wyższej wygrywając w 17 okręgach. Partia proponowała obniżenie podatków i znaczne zwiększenie średnich wynagrodzeń netto. Znacznie bardziej umiarkowana Konstytucyjna Partia Demokratyczna osiągnęła stosunkowo słaby wynik zyskując 22 miejsca.

23 lipca: populistyczne obietnice partii opozycyjnych. Sanseito przekonało do siebie niezdecydowanych wyborców dzięki połączeniu populistycznych obietnic oraz wykorzystaniu rosnącego strachu przed obcokrajowcami. Kamiya Sohei proponuje utworzenie nowej agencji zajmującej się regulacjami dotyczącymi cudzoziemców. Podczas wyborów partia prowadziła kampanię na rzecz zaostrzenia kryteriów przyznawania obywatelstwa japońskiego i wykluczenia obcokrajowców z systemu świadczeń socjalnych. Krytycy twierdzą, że stanowisko partii sprzyjało rozprzestrzenianiu się ksenofobicznej retoryki w kampanii wyborczej i mediach społecznościowych, skłaniając innych ultrakonserwatywnych kandydatów do otwartego wyrażania swoich poglądów.

24 lipca: Japonia osiągnęła porozumienie handlowe z Waszyngtonem. Główny negocjator ds. taryf celnych, minister gospodarki Ryosei Akazawa, poinformował, że udało się wynegocjować korzystne porozumienie ze Stanami Zjednoczonymi, co zostało potwierdzone przez prezydenta Donalda Trumpa. W ramach nowej umowy 1 sierpnia wprowadzona zostanie wzajemna taryfa celna w wysokości 15 procent. Taryfa celna na samochody w wysokości 25 procent, która została już nałożona przez Stany Zjednoczone, zostanie obniżona do 15 procent. Administracja Donalda Trumpa ogłosiła również, że Japonia zainwestuje w Stanach Zjednoczonych do 550 miliardów dolarów (80 bilionów jenów), a także dalej otworzy swój rynek na import produktów spożywczych z USA, w tym ryżu.

26 lipca: naciski na zmianę na stanowisku premiera wewnątrz PLD. Sasagawa Hiroyoshi, wiceminister rolnictwa, poinformował dziennikarzy, że grupa młodszych parlamentarzystów zebrała wystarczającą liczbę podpisów pod petycją o zwołanie wspólnego posiedzenia plenarnego członków obu izb parlamentu, które mogłoby służyć do nasilenia krytyki pod adresem premiera. Wspólne posiedzenie plenarne jest drugim po konwencji partyjnej forum, na którym podejmowane są ważne decyzje partyjne, takie jak decyzja o zmianie

kierownictwa. Jednocześnie przedstawiciele młodzieżówki PLD złożyli wniosek do sekretarza generalnego Moriyamy Hiroshiego, wzywając kierownictwo partii do wzięcia odpowiedzialności za słaby wynik w wyborach. Dyrektor młodzieżówki Nakasone Yasutaka powiedział, że wniosek ten jest wezwaniem do ustąpienia premiera.

5 sierpnia: premier Ishiba podkreśla sukces w negocjacjach z USA. Premier Ishiba podkreśla, że uzgodniona wzajemna stawka celna w wysokości 15 procent z USA „jest najniższa wśród państw, posiadających nadwyżkę handlową z USA”. Obiecał również wprowadzenie działań pomocowych dla japońskich przedsiębiorstw dotkniętych wzrostem ceł. Partie opozycyjne wielokrotnie wyrażały zaniepokojenie „uległym” stanowiskiem rządu wobec Stanów Zjednoczonych i skrytykowały fakt, że rządy Japonii i Stanów Zjednoczonych nie podpisały jeszcze formalnego dokumentu dotyczącego ceł, co może doprowadzić do dalszych żądań ze strony Waszyngtonu. Szef japońskiego rządu zaznacza jednak, że porozumienie wynegocjowane z Donaldem Trumpem chroni japońskie interesy.

6 sierpnia: lider Sanseito spotkał się z przewodniczącym niemieckiej partii AfD. Sohei Kamiya liczy na zdobycie większej liczby mandatów w izbie niższej podczas następnych wyborów, dzięki czemu możliwe będzie utworzenie konserwatywnej koalicji wielopartyjnej, podobnej do tych istniejących w Europie. Na początku sierpnia Kamiya spotkał się z przewodniczącym prawicowego ugrupowania Alternatywa dla Niemiec, zapowiadając dalszą współpracę. Kierownictwo AfD pogratulowało Kamiyi dobrego wyniku w wyborach.

8 sierpnia: Ishiba Shigeru nie ma zamiaru ustępować ze stanowiska. Pomimo rosnącej krytyki szef japońskiego rządu nie ma zamiaru ustąpić ze stanowiska. Kilka dni po zakończeniu wyborów w japońskich mediach pojawiła się informacja, że Ishiba Shigeru ustąpi ze stanowiska biorąc odpowiedzialność za porażkę. Premier postanowił jednak otwarcie uciąć spekulacje dotyczące jego rezygnacji. Ishiba Shigeru słusznie stwierdził, że „nikt nie może zmusić mnie do rezygnacji, chyba że sam zdecyduję się zrezygnować”. W uzasadnieniu premier zaznaczył, że nie może doprowadzić do powstania próżni politycznej w kluczowym momencie negocjacji handlowych ze Stanami Zjednoczonymi.

12 sierpnia: minister rolnictwa zabiega o zniesienie ograniczeń na import żywności nałożonych przez Koreę Południową. Minister rolnictwa Koizumi Shinjiro podczas spotkania z ministrem spraw zagranicznych Cho Hyunem, wezwał Koreę Południową do zniesienia ograniczeń importowych, dotyczących japońskich ryb i owoców morza, które zostały nałożone po katastrofie nuklearnej w Fukushima w 2011 roku. Seul nałożył ograniczenia importowe w obawie, że ryby złowione na Pacyfiku mogą być skażone promieniowaniem w wyniku potrójnej awarii w elektrowni jądrowej Fukushima nr 1. Po spotkaniu Koizumi

powiedział dziennikarzom, że zaufanie do bezpieczeństwa japońskich produktów spożywczych zostało przywrócone. Wyraził głęboką nadzieję na szybki postęp w dialogu między obydwojema krajami w sprawie zniesienia ograniczeń. Kontrole importowe dotyczą produktów z ośmiu japońskich prefektur, w tym Fukushima i Miyagi.

18 sierpnia: ponad połowa wyborców uważa, że premier Ishiba powinien pozostać na stanowisku. Badania opinii publicznej pokazały, że pomimo przegranych wyborów parlamentarnych administracja Ishiby Shigeru nie zanotowała spadku poparcia. 54% respondentów ankiety nie widzi potrzeby rezygnacji Ishiby ze stanowiska premiera, co stanowi wzrost w porównaniu z 47% w poprzedniej ankiecie. Co ciekawe poparcie dla rządu wzrosło z 29% do 36% i zbliżyło się do poziomu 40% poparcia odnotowanego w lutym.

20 sierpnia: premier Ishiba na szczycie TICAD. Premier Ishiba Shigeru przedstawił kilka inicjatyw mających na celu zachęcenie japońskich firm do wejścia na rynek afrykański. Podczas dziewiątej konferencji Tokyo International Conference on African Development (TICAD 9) premier przedstawił projekt utworzenia strefy gospodarczej Oceanu Indyjskiego i Afryki, która ma przyczynić się do rozwoju gospodarczego obu regionów. Japonia próbuje łączyć Afrykę z krajami regionu Oceanu Indyjskiego i wspierać wysiłki Afryki na rzecz integracji regionalnej i rozwoju przemysłowego. Inicjatywa ma na celu stworzenie warunków sprzyjających dalszym inwestycjom i handlowi w Afryce przez japońskie przedsiębiorstwa. Wraz ze wzrostem liczby japońskich firm eksportujących do Afryki z zakładów produkcyjnych w Indiach i na Bliskim Wschodzie, rząd planuje również wykorzystać oficjalną pomoc rozwojową do stworzenia sieci dystrybucji łączącej kraje afrykańskie z Azją. Rząd planuje również utworzenie organu, który będzie zachęcał japońskie do dalszej ekspansji na rynku afrykańskim.

29 sierpnia: odpowiedzialność za klęskę w wyborach ponosi cała partia rządząca. Komisja rewizyjna rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej sporządziła raport, w którym obarcza całą partię odpowiedzialnością za porażkę w lipcowych wyborach do izby wyższej parlamentu i próbuje zdjąć odpowiedzialność z barków premiera Ishiby. Niektórzy członkowie PLD wezwali przewodniczącego Ishibę do rezygnacji w związku z wynikami ostatnich dwóch wyborów do parlamentu, w których partia straciła większość w obu izbach. Komisja ds. kompleksowego przeglądu wielokrotnie przeprowadzała przesłuchania niewybranych członków partii, lokalnych organizacji LDP i stowarzyszeń biznesowych, aby ustalić, dlaczego LDP przegrała wybory do izby wyższej. Członkowie partii twierdzili, że polityka rozdawania gotówki, forsowana jako obietnica wyborcza, nie spotkała się z pozytywnym odbiorem wyborców.

30 sierpnia: rozwój współpracy gospodarczej i politycznej pomiędzy Tokio a Nowym Dehli. Przywódcy Indii i Japonii zapowiedzieli wzmocnienie więzi gospodarczych, a także zacieśnienie współpracy w dziedzinie obronności, energetyki i innych obszarach. Po spotkaniu w Tokio premier Indii Narendra Modi i premier Japonii Ishiba Shigeru przedstawili plan zwiększenia japońskich inwestycji prywatnych w Indiach do około 6,8 mld dolarów rocznie w ciągu najbliższej dekady, w porównaniu z około 2,7 mld dolarów rocznie w latach 2010. Przywódcy zapowiedzieli również zwiększenie wymiany pracowników i studentów do pół miliona osób w ciągu najbliższych pięciu lat. Oba rządy mają nadzieję, że młoda siła robocza z Indii pomoże rozwiązać problem niedoboru pracowników spowodowany starzeniem się i spadkiem liczby ludności w Japonii. Współpraca w najbliższej dekadzie będzie obejmować bezpieczeństwo, wojskowość, czystą energię, technologię i przestrzeń kosmiczną. W oddzielnym wspólnym oświadczeniu Ishiba i Modi potwierdzili dalsze zaangażowanie w rozwój współpracy w ramach QUAD.

KOMENTARZ

Najważniejszym wydarzeniem w lipcu i sierpniu była klęska PLD w wyborach do wyższej izby parlamentu. Niekorzystny wynik wyborów stawia pod znakiem zapytania przyszłość obecnego rządu. Dla premiera Ishiby Shigeru klęska w wyborach jest drugą porażką w wyborach parlamentarnych. Chociaż LDP nadal jest największą partią, koalicja rządząca utraciła większość w obu izbach parlamentu, co utrudni proces uchwalania jakichkolwiek ustaw. Dodatkowo PLD po raz pierwszy utraciła większość w obu izbach parlamentu od czasu powstania partii w 1955 roku. Nie można więc się dziwić, że tuż po ogłoszeniu wyników wyborów pojawiły się głosy wzywające premiera do ustąpienia. Pomimo rosnącej krytyki szef japońskiego rządu nie ma zamiaru ustąpić ze stanowiska. Kilka dni po zakończeniu wyborów w japońskich mediach pojawiła się informacja, że Ishiba Shigeru ustąpi ze stanowiska biorąc odpowiedzialność za porażkę. Premier postanowił jednak otwarcie uciąć spekulacje dotyczące jego rezygnacji. Ishiba Shigeru słusznie stwierdził, że „nikt nie może zmusić mnie do rezygnacji, chyba że sam zdecyduję się zrezygnować”. W uzasadnieniu premier zaznaczył, że nie może doprowadzić do powstania próżni politycznej w kluczowym momencie negocjacji handlowych ze Stanami Zjednoczonymi.

Pomimo wzięcia na siebie odpowiedzialności za porażkę w wyborach, premier Ishiba zastosował bardzo ciekawy unik, uzasadniając konieczność pozostania na

stanowisku. Jedną z przyczyn słabego poparcia dla obecnego rządu był brak przełomu w negocjacjach handlowych z Waszyngtonem. Tuż przed lipcowymi wyborami administracja Ishiby Shigeru próbowała wszelkimi sposobami doprowadzić do wyraźnego postępu w negocjacjach, który mógłby poprawić notowania premiera. Pomimo intensywnych negocjacji wysokiego szczebla i osobistego spotkania premiera Ishiby z prezydentem Donaldem Trumpem strona amerykańska (najprawdopodobniej celowo) nie zgodziła się na ustępstwa przed wyborami w Japonii. Po zakończeniu wyborów, administracja Ishiby twierdzi, że premier nie może ustąpić ze stanowiska, dopóki nie zakończy negocjacji i nie wprowadzi w życie warunków nowego porozumienia handlowego z Waszyngtonem. Tak więc jedna z przyczyn spadku poparcia dla obecnego rządu po wyborach stała się argumentem chroniącym pozycję premiera.

Aby pozostać na stanowisku premier Ishiba będzie musiał jednak poradzić sobie z rosnącym niezadowoleniem wewnątrz własnego ugrupowania, które jest widoczne szczególnie wśród młodszych polityków, którzy mogą być podżegani do działań przez innych liderów partyjnych, obawiających się otwartej konfrontacji z urzędującym premierem. Ishiba Shigeru nie ma zamiaru rezygnować. Premier powiedział, że „chce zarządzać sprawami państwa z jeszcze większym poczuciem odpowiedzialności, aby pozostawić przyszłym pokoleniom lepszą Japonię”. W podsumowaniu tego wątku należy zaznaczyć, że nawet jeżeli przeciwnikom premiera uda się powołać posiedzenie plenarne członków obu izb parlamentu, organ ten nie ma zdolności do odwołania premiera bądź zmuszenia go do rezygnacji. Posiedzenie będzie jednak świetną okazją do otwartej krytyki pod adresem obecnego szefa rządu i zrzuceniem na niego całej odpowiedzialności za porażkę wyborczą. Co ciekawe, badania opinii publicznej pokazały, że ponad połowa japońskiego społeczeństwa nie domaga się dymisji rządu Ishiby.

Wybory do izby wyższej pokazały także wyraźną zmianę w nastrojach wyborczych i doście do głosu partii populistycznych, opierających swoją kampanię na polityce antymigracyjnej. Przykładem jest sukces nowego ugrupowania Sanseito oraz niektóre deklaracje DPP. Należy zaznaczyć, że antymigracyjne przesłanie dociera do większej ilości Japończyków z kilku powodów. Po pierwsze po uruchomieniu nowego programu wizowego do Japonii przybywa coraz większa liczba obcokrajowców poszukujących pracy w wybranych sektorach. W ostatnich latach liczba obcokrajowców mieszkających w Japonii znacznie wzrosła przekraczając liczbę 3,6 miliona. Dodatkowo Japonia przeżywa obecnie boom turystyczny związany z zakończeniem pandemii COVID-19 oraz spadkiem wartości jena. Dlatego też w przestrzeni publicznej, szczególnie w dużych miastach, wyraźnie widać napływ obcokrajowców. Sytuacja ta stała się pożywką dla wielu skrajnych polityków i ugrupowań, którzy

łączą większą liczbę migrantów ze wzrostem przestępczości, spadkiem wynagrodzeń i ograniczeniem dostępu do świadczeń społecznych dla „rodowitych” Japończyków.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

6 lipca: Ukraina próbuje przyciągnąć japońskich inwestorów. Wicepremier i minister gospodarki Ukrainy Julii Svyrydenko spotkała się z japońską delegacją, w skład której wchodził przedstawiciel rządu i biznesu. Wicepremier zapewniła, że Ukraina tworzy obecnie warunki niezbędne do przyciągnięcia inwestycji do swojej gospodarki, a japońskie przedsiębiorstwa są zainteresowane prowadzeniem działalności na Ukrainie. W skład japońskiej delegacji wchodził: ambasador nadzwyczajny i pełnomocny Japonii na Ukrainie Nakagome Masashi, przedstawiciele ambasady, urzędnicy japońskiego Ministerstwa Gospodarki, Handlu i Przemysłu, Biura ds. Promocji Odbudowy Gospodarczej Ukrainy (Ministerstwo Spraw Zagranicznych Japonii) oraz kierownictwo Japońskiej Organizacji Handlu Zagranicznego (JETRO). Japońskie przedsiębiorstwa reprezentowały firmy z branży energetycznej i efektywności energetycznej, produkcji, logistyki, IT, agrotechnologii i innych.

18 sierpnia: Ukraina i Japonia uzgodniły rozszerzenie współpracy obronnej. Minister obrony Ukrainy Denys Shmyhal spotkał się z ambasadorem Japonii na Ukrainie Masashim Nakagome, aby omówić rozszerzenie współpracy dwustronnej w kilku strategicznych obszarach. Shmyhal podkreślił otwartość Ukrainy na wymianę innowacji i technologii mających na celu ratowanie życia i umacnianie pokoju. Zaprosił japońskich partnerów do udziału w projektach w kluczowych sektorach, zwłaszcza w rehabilitacji ukraińskich żołnierzy. Ukraina zaproponowała Japonii współpracę w zakresie technologii dronów, oferując dzielenie się doświadczeniem zdobytym w warunkach bojowych oraz wspólną produkcję dronów do zastosowań cywilnych i wywiadowczych.

19 sierpnia: Japonia oceni ograniczenia prawne i możliwości pomocy dla Ukrainy w zakresie bezpieczeństwa. Japoński premier Shigeru Ishiba powiedział, że Tokio oceni ograniczenia prawne i możliwościowe dotyczące bezpieczeństwa Ukrainy. Jego wypowiedź pojawiła się dzień po tym, jak sekretarz generalny NATO Mark Rutte poinformował, że około 30 krajów, w tym Japonia, pracuje nad ramami gwarancji bezpieczeństwa dla Ukrainy, jak podaje agencja Kyodo News. „Będziemy odpowiednio wypełniać swoją rolę, rozważając, co możemy i powinniśmy zrobić w ramach naszych ram prawnych i możliwości” – powiedział Ishiba. Podczas spotkania z prezydentem Wołodymyrem Zełenskim i przywódcami europejskimi pochwalił wysiłki prezydenta USA Donalda Trumpa

na rzecz przywrócenia pokoju na Ukrainie. Japońska pomoc zbrojna dla Ukrainy jest znacznie ograniczona przez ograniczenia prawne i konstytucjonalne.

20 sierpnia: Japonia gotowe do silniejszego wsparcia Ukrainy i dołączenia do „koalicji chętnych”. Japonia, Szwecja i inne kraje zasignalizowały, że są gotowe włączyć się w wielonarodowy pakiet gwarancji bezpieczeństwa dla Ukrainy, dołączając do koalicji ponad 30 krajów, które chcą zapobiec przyszłej inwazji Rosji w ramach ewentualnego porozumienia o zawieszeniu broni. Premier Japonii Shigeru Ishiba powiedział, że Tokio rozważa swoją rolę w „koalicji chętnych”, grupie obejmującej niektóre państwa NATO i kluczowych sojuszników Ukrainy. Koalicja pod przewodnictwem premiera Wielkiej Brytanii Keira Starmera i prezydenta Francji Emmanuela Macrona ma na celu utworzenie wielonarodowych sił, które będą monitorować przyszłe porozumienie pokojowe na Ukrainie.

III.SYTUACJA GOSPODARCZA

30 lipca: Nissan notuje straty w związku z wprowadzeniem ceł przez Stany Zjednoczone. Firma Nissan Motor Co. ogłosiła, że w okresie od kwietnia do czerwca odnotowała stratę netto w wysokości 115,76 mld jenów (780 mln dolarów) z powodu amerykańskich ceł na samochody i spodziewa się, że w pierwszej połowie roku nadal będzie przynosić straty. W kwietniu prezydent Donald Trump podniósł cła na pojazdy do 27,5%, ale w zeszłym tygodniu Stany Zjednoczone i Japonia uzgodniły obniżenie stawki do 15% dla japońskich samochodów. Dyrektor generalny Nissana Ivan Espinosa stwierdził, że pomimo obniżenia ceł „nadal nie jest jasne, jakie są niektóre warunki i kiedy zmiana cła z Japonii do Stanów Zjednoczonych wejdzie w życie”.

31 lipca: Toyota wznowia pracę wszystkich 11 fabryk. Toyota Motor Corp. wznowi działalność wszystkich 11 zakładów w Japonii, które zostały zamknięte po ogłoszeniu ostrzeżeń i komunikatów dotyczących tsunami spowodowanych silnym trzęsieniem ziemi u wybrzeży rosyjskiego półwyspu Kamczatka. Nissan Motor Co. również wstrzymała produkcję w swojej fabryce samochodów oraz dwóch fabrykach części w prefekturach Kanagawa i Fukushima.

6 sierpnia: japońskie firmy ogłaszają wzrost wynagrodzeń przekraczający 5%. Średni miesięczny wzrost wynagrodzeń w największych japońskich przedsiębiorstwach przekroczył 5 procent drugi rok z rzędu. Według badania przeprowadzonego przez Japońską Federację Biznesu (Keidanren) średni wzrost wynagrodzeń, obejmujący pensję podstawową i regularne podwyżki, wyniósł

5,39 procent. Firmy decydują się na podwyżki wynagrodzeń w obliczu niedoboru siły roboczej i inflacji. Średni wzrost wynagrodzeń zgłoszony organizacji znanej jako Keidanren wyniósł 19 195 jenów (130 dolarów) i był drugim najwyższym od czasu wprowadzenia obecnej metody gromadzenia danych w 1976 roku.

7 sierpnia: Tokyo Electron oskarżone o szpiegostwo gospodarcze przez TSMC. Władze Tajwanu zatrzymały trzy osoby podejrzane o kradzież tajemnic handlowych dotyczących zaawansowanej technologii chipów 2-nanometrowych należących do Taiwan Semiconductor Manufacturing Co. oraz przekazanie tych informacji firmie Tokyo Electron Ltd. Były inżynier TSMC, który później dołączył do dużego japońskiego producenta sprzętu do produkcji chipów, nawiązał kontakt z dwoma byłymi współpracownikami, aby uzyskać zdalny dostęp do wewnętrznego systemu TSMC by na zlecenie sfotografować poufne dane.

7 sierpnia: wzrosty na japońskiej giełdzie. Akcje na giełdzie w Tokio zakończyły dzień wzrostem czwarty dzień z rzędu, a indeks Nikkei na krótko wzrósł o ponad 2 procent. Znaczące wzrosty odnotowały akcje producentów wyrobów gumowych, precyzyjnych instrumentów i sprzętu transportowego. Indeks Nikkei po raz pierwszy od około dwóch tygodni przekroczył poziom 42 000 punktów, dzięki pomocy technologicznego i inwestycyjnego konglomeratu SoftBank Group, który po raz pierwszy od czterech lat odnotował zysk w pierwszym kwartale. Kurs dolara amerykańskiego na krótko osłabił się do poziomu 146 jenów. Wzrost był również wspierany przez zmniejszenie niepewności dotyczącej cel po tym, jak japoński negocjator poinformował, że Stany Zjednoczone przyznały się do „błędu” w realizacji części dwustronnej umowy handlowej.

10 sierpnia: negatywne nastroje wśród japońskiego biznesu. Zaledwie jedna trzecia dużych japońskich firm twierdzi, że gospodarka kraju nadal się rozwija, co stanowi spadek w porównaniu z 71% w styczniu. Spadek nastrojów biznesowych jest efektem niepewności związanej z cłami nałożonymi przez prezydenta USA Donalda Trumpa. W badaniu przeprowadzonym wśród 113 firm tylko 33 procent stwierdziło, że spodziewa się umiarkowanego wzrostu. Spośród respondentów 56 procent stwierdziło, że wzrost gospodarczy był stabilny, a 11 procent uznało, że nastąpiło umiarkowane spowolnienie.

18 sierpnia: Zysk netto japońskich firm w roku finansowym 2025 spadnie z powodu cel amerykańskich. Zysk netto głównych japońskich spółek notowanych na giełdzie w Tokio spadnie w bieżącym roku obrotowym o 7,8%, co będzie pierwszym spadkiem od sześciu lat. Główną przyczyną są wyższe cła nałożone przez prezydenta USA Donalda Trumpa, które mają negatywny wpływ na producentów. Firmy z sektora środków transportu spodziewają się, że opłaty te dotkną je szczególnie mocno, a ich zysk netto spadnie o 33,6% w porównaniu z rokiem poprzednim.

19 sierpnia: Grupa SoftBank zainwestuje 2 mld dolarów w firmę Intel.

SoftBank Group Corp. zainwestuje 2 miliardy dolarów w borykającego się z problemami amerykańskiego producenta chipów Intel Corp. Jest to najnowszy krok japońskiego funduszu inwestycyjnego w kierunku rozwoju technologii sztucznej inteligencji. Zgodnie z umową SoftBank Group nabywa akcje zwykłe Intel po cenie 23 USD za akcję. Przy kapitalizacji rynkowej amerykańskiej spółki wynoszącej około 100 mld USD inwestycja SoftBanku będzie prawdopodobnie stanowić około 2% udziałów. Decyzja została podjęta po tym, jak agencja Bloomberg News poinformowała, że administracja prezydenta USA Donalda Trumpa prowadzi rozmowy w sprawie przejęcia przez rząd około 10% udziałów Intel.

20 sierpnia: eksport Japonii do Stanów Zjednoczonych spadł o 10%, odnotowując czwarty miesiąc spadków z rzędu.

W lipcu eksport Japonii do Stanów Zjednoczonych spadł o 10,1% w porównaniu z rokiem poprzednim, osiągając wartość 11,7 mld dolarów. Czwarty miesiąc spadków z rzędu jest efektem zmniejszenia dostaw samochodów po nałożeniu wyższych ceł przez prezydenta Donalda Trumpa. Nadwyżka handlowa ze Stanami Zjednoczonymi zmniejszyła się o 23,9% do 585,1 mld jenów, co wynikało z 28,4-procentowego spadku eksportu samochodów, podczas gdy import spadł nieznacznie o 0,8%.

22 sierpnia: inflacja konsumencka nadal powyżej 3%.

W lipcu podstawowe ceny konsumpcyjne w Japonii wzrosły o 3,1% w porównaniu z rokiem poprzednim. Według ministerstwa, bazowy wskaźnik CPI, który nie uwzględnia cen energii i świeżej żywności, aby odzwierciedlić podstawowe trendy cenowe, wzrósł w lipcu o 3,4%. Ceny żywności, z wyłączeniem produktów świeżych, wzrosły w lipcu o 8,3%, w porównaniu z 8,2% wzrostem w poprzednim miesiącu, co wynikało z rosnących kosztów takich produktów, jak ryż, czekolada i drób. W międzyczasie ceny energii spadły o 0,3%, co stanowi pierwszy spadek w ujęciu rok do roku od marca ubiegłego roku, odzwierciedlając niższe rachunki za energię elektryczną dzięki tańszemu paliwu.

26 sierpnia: Japonia zaostrzy wymagania dotyczące wniosków o wizę dla menedżerów biznesowych.

Japonia planuje podwyższyć wymagania dla obcokrajowców wjeżdżających do kraju na podstawie wiz menedżerskich, w tym zwiększyć minimalną kwotę inwestycji kapitałowej z 5 mln jenów do 30 mln jenów (203 000 dolarów). Zmiana, która może w praktyce zabić program, została zaproponowana przez Japońską Agencję Imigracyjną po ujawnieniu przypadków, w których osoby zakładały firmy bez rzeczywistej działalności tylko po to, aby uzyskać wizę. Zmiana rozporządzenia obejmuje również wymóg zatrudnienia przez wnioskodawców ubiegających się o wizę co najmniej jednego pełnoetatowego pracownika w swoich firmach. Nowe wymagania dotyczące wizy dla menedżerów biznesowych — mającej na celu umożliwienie

obcokrajowcom zakładanie, prowadzenie lub zarządzanie działalnością gospodarczą w Japonii — mają wejść w życie w październiku, po zakończeniu konsultacji. Liczba cudzoziemców przebywających w Japonii na podstawie wizy osiągnęła rekordowy poziom 41 615 osób. Pod względem narodowości największy odsetek stanowili Chińczycy (21 740 osób), a następnie Nepalczycy (2830 osób) i Koreańczycy (2741 osób). Zaledwie 4% osób posiadających wizę spełnia nowy wymóg posiadania kapitału w wysokości co najmniej 30 mln jenów.

27 sierpnia: Mitsubishi rezygnuje z projektów wiatrowych z powodu podwojenia kosztów. Mitsubishi Corp. Wycofuje się z krajowych projektów dotyczących morskiej energii wiatrowej, ponieważ koszty budowy wzrosły ponad dwukrotnie w stosunku do pierwotnych planów. Konsorcjum obejmujące między innymi spółkę zależną Chubu Electric Power Co., planowało budowę turbin wiatrowych w trzech lokalizacjach u wybrzeży prefektur Akita i Chiba. Konsorcjum zostało wybrane przez rząd w 2021 r. jako operator projektu po tym, jak przedstawiło niezwykle niskie ceny w porównaniu z konkurentami dzięki zastosowaniu taryf gwarantowanych. Przedstawiciel Mitsubishi stwierdził, że „otoczenie biznesowe branży energetyki wiatrowej uległo radykalnej zmianie w wyniku pandemii COVID-19, wojny na Ukrainie, zakłóceń w łańcuchu dostaw, inflacji, kursów walutowych i rosnących stóp procentowych”.

KOMENTARZ

Jeśli chodzi o sytuację gospodarczą, pomimo tego, że w lipcu i sierpniu możemy zauważyć oznaki odbicia gospodarczego i uspokojenia w handlu, długookresowe dane pokazują wyraźny spadek eksportu i nastrojów biznesowych. Najważniejszym wydarzeniem w lipcu było wynegocjowanie porozumienia handlowego ze Stanami Zjednoczonymi, które ustaliło poziom ceł w sektorze samochodowym na poziomie 15%. W zamian za obniżenie ceł japoński rząd zgodził się na znaczące inwestycje na terenie Stanów Zjednoczonych oraz pozwolił na zwiększenie importu amerykańskiego ryżu. Niestety po przekazaniu informacji o zakończeniu negocjacji pojawiło się wiele sprzecznych informacji dotyczących szczegółów nowej umowy handlowej, które wprowadziły chaos informacyjny, negatywnie wpływając na działania japońskich firm. Pomimo rozwiania niepewności sytuacja japońskich firm produkujących samochody jest bardzo poważna. Spadek eksportu do Stanów Zjednoczonych może przenieść się na wyraźny spadek zysków przekraczający 30% tak jak to miało miejsce w przypadku firmy Nissan. Japońskie firmy z ulgą przyjęły zakończenie negocjacji handlowych z administracją Donalda Trumpa, jednak podkreślają, że cła na poziomie 15% pozostają poważnym wyzwaniem. Japoński

rząd będzie musiał przedstawić plan pomocy sektorom, które najbardziej ucierpiały z powodu ceł.

Kolejna ważna informacja dotyczy wzrostu wynagrodzeń i utrzymującej się inflacji. Japońska Federacja Biznesu poinformowała o kolejnym wzroście średnich wynagrodzeń przekraczających 5%, co można odczytać jako sukces rządowej polityki wspierania klasy średniej. Niestety podwyżki wynagrodzeń są głównie efektem rosnących cen oraz poważnych niedoborów na japońskim rynku pracy. Ponieważ inflacja utrzymuje się na poziomie 3% a wzrost żywności przekracza 8%, podwyżki wynagrodzeń nie są odczuwalne dla wielu japońskich obywateli. Wszystkie powyższe informacje prowadzą do pogorszenia nastrojów konsumenckich i biznesowych.

Wiadomości płynące z grupy Mitsubishi dotyczące przerwania projektu energetyki wiatrowej pokazały, że problemy z łałami oraz osłabieniem jena rozlały się także na inne kluczowe sektory. Warto również zwrócić uwagę na odbicie finansowe grupy SoftBank, która jak zwykle decyduje się na ryzykowne inwestycje. Zakup dużej ilości akcji grupy Intel pomimo niepewnej przyszłości firmy, może pozwolić grupie na realizację ambitnych projektów w sektorach sztucznej inteligencji i produkcji półprzewodników.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

